

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2022

aruandeaasta lõpp: 31.12.2022

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus

registrikood: 90008117

tänava/talu nimi, Telliskivi tn 60a/3

maja ja korteri number:

linn: Tallinn

maakond: Harju maakond

postisihthumber: 10412

telefon: +372 7424524, +372 55683880

e-posti aadress: k6k@k6k.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	10
Bilanss	10
Tulemiaruanne	11
Rahavoogude aruanne	12
Netovara muutuste aruanne	13
Raamatupidamise aastaaruande lisad	14
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	14
Lisa 2 Nõuded ja ettemaksed	15
Lisa 3 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	15
Lisa 4 Võlad ja ettemaksed	16
Lisa 5 Võlad töövõtjatele	16
Lisa 6 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	16
Lisa 7 Annetused ja toetused	17
Lisa 8 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	18
Lisa 9 Mitmesugused tegevuskulud	18
Lisa 10 Tööjõukulud	18
Lisa 11 Seotud osapooled	18
Aruande allkirjad	20
Vandeauditori aruanne	21

TEGEVUSARUANNE

Missioon ja eesmärgid

SA Keskkonnaõiguse Keskus (KÕK) on sõltumatu ekspertorganisatsioon, mille asutasid 2007. a novembris Eestimaa Looduse Fond (ELF) ja keskkonnajuristid Kärt Vaarmari, Liis Keerberg ja Silver Nittim.

KÕKi missiooniks on pakkuda juriidilist ekspertteadmist keskkonnaõiguse normide kujundamisel ja nende rakendamisel, seistes keskkonnavalike avalike huvide eest.

Visioonina oleme seadnud eesmärgiks, et keskkonnaõiguse normid ning nende rakendamine tagavad inimeste tervise- ja heaoluvajadustele vastava keskkonna ning loodusliku mitmekesisuse, ning et seejuures:

- ametnikud teevad keskkonda mõjutavaid otsuseid avatult ja argumenteeritult, koguvad piisavalt infot otsuste võimaliku mõju kohta ning kaaluvad asjakohaselt erinevaid huve.
- üldsuse esindajad suudavad oma huve otsustusprotsessides asjakohaselt väljendada ja kaitsta.

KÕKi kui keskkonnaõiguse arendaja visiooniks on olla aktsepteeritud avalike keskkonnahuvide eest seisev keskkonnaõiguse ekspert, kes tegutseb kompetentselt ja läbipaistvalt.

Organisatsioon

KÕKi meeskonnas tegutsesid 2022. aastal juristid Kaarel Relve, Kärt Vaarmari, Triin Jäädmaa ja Tiina Georg (kuni oktoobrini). KÕKi tegevjuhina jätkas Tarmo Treimann ning kommunikatsioonijuhina Katre Liiv.

KÕKi nõukogus toimus üks muudatus, nõukogu liikme kohalt lahkus Airi Andresson ja tema asemele valiti Maris Jõgeva. Endiselt kuuluvad nõukogusse Silvia Lotman (nõukogu esimees) ja Kadri Tillemann.

Finantsid ja rahastamine

Finantsnäitajad

KÕKi bilansimaht oli 31.12.2022 seisuga 56 032,40 eurot ja aasta jooksul saadi tulusid 150 967,01 eurot. Aruandeaasta tulem oli 7475,61 eurot. Tegevjuhtkonnale arvestati tasusid 26 119 eurot (2021. aastal 23 940 eurot). Tegevjuhi tasust moodustas tasu organisatsiooni juhtimise ja administreerimise eest ning organisatsiooni esindamise eest huvikaitselises tegevuses ja suhtluses partnerite ja võrgustikega 20 199 eurot (sh tegevustoetus) ja tasu projektide juhtimise eest 5920 eurot.

Möödunud aastaga võrreldes projektitoetuste (sh tegevustoetus) maht ja osakaal suurenesid - projektitoetusi saadi 87 874 eurot (2021. aastal oli projektitoetusi 74 763 eurot eest). Üldjoontes samasse suurusjärku jäi tulu ettevõtlusest – 64 215 eurot (2021. aastal 65 921 eurot). 2021. aastal koguti ka annetusi ja annetustena laekus 337 eurot (2021.a 480 eurot). Lisaks oli tulupoolel preemia aastatel 2018-2020 ellu viidud EUKI projekti eest (1500 eurot) ning tulu väikevahendite müügist endisele töötajale (42 eurot).

Olulisemad finantsnäitajad:

Maksevõime üldine tase = käibevara/lühiajalised kohustused = 1,16

Võlakordaja = kohustused / varade maksumus = 1,16

Rahaliste vahendite tase = raha / lühiajalised kohustused = 1,10

Soliidsuskordaja = omakapital/ kogukapital = 0,14
Saadud annetused ja toetused võrreldes eelmise perioodiga=
2022 toetused/2021 toetused= 1,18

Projektirahastus

Projektitoetuste kaudu toetasid KÕKi tegevusi 2022. a Avatud Eesti Fond (läbi Aktiivsete Kodanike Fondi toetuste), Euroopa Komisjon (läbi LIFE Naturally Est ja DACE projekti), Kodanikuühiskonna Sihtkapital (DACE projekti omafinantseeringu toetus), Keskkonnainvesteeringute Keskus (LIFE NaturallyEst kaasrahastus) ja Mondo. Kokku oli 2021. a töös 6 projekti (2020. a 7 projekti):

Avatud Eesti Fond (Aktiivsete Kodanike Fond):

- Kliimaargumentide arvestamine keskkonnamõtjude hindamisel (koos Eesti Rohelise Liikumise ja SEI Tallinnaga, projekti lõpp märts 2023);
- Tegevustoetus aastateks 2022-2023.

Euroopa Komisjon:

- Looduskaitsealase teadlikkuse tõstmine ning konfliktide lahendamine Natura 2000 aladel – NaturallyEst (koos Eestimaa Looduse Fondi ja Tartu Ülikooliga 2017 -2022), projekti lõpp märts 2022;
- Projekt „Discussions and Actions on Climate and Environment“ (DACE) koos partneritega Justice and Environment võrgustikust, CERV taotlusvoor citizens engagement and participation. Projekti periood november 2022-oktoober 2024.

Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK):

- LIFE projekti NaturallyEst kaasrahastus (projekti lõpp märts 2022).

Kodanikuühiskonna Sihtkapital:

- Välisprojekti omafinantseeringu toetus DACE projektile.

Mondo

- Väikeprojekt „Kliimaõigus noortele“, Mondo elluviidava projekti „1Planet4All“ allprojektina, aprill-november 2022.

Ettevõtlus

KÕKi õigusteenus hõlmab nii nõustamist juhtumites kui esindamist kohtuasjades, samuti juriidiliste analüüside ja ülevaadete koostamist. Lisaks korraldame keskkonnaõigust puudutavatel teemadel tasulisi koolitusi.

Tegemist on sotsiaalse ettevõtlusega – osutame teenust nii sisuliste eesmärkide saavutamiseks (nt soodsa hinnaga õigusabi kättesaadavus keskkonnaasjades, samuti strateegilised vaidlused) kui ka omatulu teenimiseks. Ettevõtlusest saadud kasumit kasutab KÕK kogu ulatuses avalikes huvides – projektide kulude omafinantseeringute ning muude tegevustega seotud üldkulude katteks.

2022. a ettevõtlustulu oli samas suurusjärgus nagu 2021. a – 64 215.- eurot (2021. aastal 65 925,10 eurot).

Valdkonnaülesed tegevused

Keskkonnaõiguse alase info levitamine

Keskkonnaõiguse reeglite hea rakendamine eeldab, et kõik asjaosalised on reeglite sisust teadlikud. Seepärast on keskkonnaõiguse alase info levitamine KÕKi tegevustes olulisel kohal juba organisatsiooni loomisest alates.

2022. a jätkasime juba kolmeteistkümneandat aastat regulaarse [keskkonnaõiguse uudiskirja](#) väljaandmist. Uudiskirja lugejate hulgas on nii ametnikke, ettevõtjaid kui keskkonnaaktiviste, kelle jaoks uudiskiri aitab luua ühist infovälja ja teadmist keskkonnaõiguse arengutest. Kui varasematel aastatel on uudiskirja väljaandmist toetanud Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK), siis alates 2020. a lõpust oleme leidnud uudiskirja rahastamiseks muid vahendeid, kogume annetusi, uudiskirja väljaandmist on toetanud ka Eesti Keskkonnaühenduste Koda ning oleme saanud kasutada vahendeid erinevatest projektidest. Täna on uudiskirjal 626 tellijat.

Uudiskirjas kajastatule lisaks täiendame jooksvalt ka oma kodulehel teemakohaste analüüside, juhiste ja abimaterjalide osa vastavalt nende valmimisele. 2022. aastal valmisid ja said kodulehel avalikustatud järgmised KÕKi koostatud materjalid:

- 1) [Kliimaõigus noortele](#), detsember 2022
- 2) [Natura erandi tingimuste ja Vabariigi Valitsuse 03.06.2022 korralduse nr 163 analüüs](#), november 2022
- 3) [Metsanduse arengukava 2030 eelnõu vastavus säästva arengu õiguslikele kohustustele](#), august 2022
- 4) [Õiguslik analüüs RMK uuendusraiate kohustuse kohta](#), aprill 2022
- 5) [The Natura 2000 network in the European Union and Estonian law. Chapter 3.2. Protection of the Natura 2000 network in Estonian law](#), aprill 2022

Jätkuvalt on populaarsed 2015. a kevadel veebis avaldatud **keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) kommentaarid**. Veebis vaadati neid 2022. a keskmiselt ca 1000 korda kuus.

Muud keskkonnavalased õigused

KÕKi strateegiline eesmärk on, et avalikkusel oleks võimalik osaleda olulise keskkonnamõjuga otsuste tegemises varases etapis ja tõhusalt, et inimesed oskaksid selliste otsuste tegemises osaleda ning et otsustes arvestataks õigusega puhtale keskkonnale ja inimeste heaolu vajadustega.

Keskkonnavalaste õiguste edendamine on KÕKi jaoks horisontaalne teema, mis läbivalt on seotud meie tegemistega kõigis teistes fookusteemades. Oleme seda eesmärki edendanud nii huvikaitsetöös kui ka abivajajatele **kättesaadava hinnaga õigusnõu** pakkumisega tasuta teenuse raames. Huvikaitsetööd oleme teinud erinevates võrgustikes, sh Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja kliimavõrgustik.

Tugiteenus ja koostöö

Jätkasime aktiivselt [Eesti Keskkonnaühenduste Koja](#) (EKO) tegemistes kaasalöömist. Juba 2020. aastal algatas Euroopa Komisjon rikkumismenetluse seoses metsaraiete puhul Natura-hindamise puudumise teemaga. Sellega seoses algatas Keskkonnaministeerium keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse ja looduskaitse seaduse muutmise eelnõu, mille kohta koostasime kriitilise arvamuse. Lõime ka kaasa erinevate EKO seisukohtade koostamisel või kooskõlastamisel näiteks kuivenduse, kliima, metsanduse ja maapõue valdkonnas.

Kuulume ka rahvusvahelisse keskkonnaõiguse alasesse võrgustikku [Justice and Environment](#), kuid kuna võrgustik ei saanud aastaks 2022 tegevustoetust, oli tegevus seal vähene. Samuti lõime kaasa [kliimavõrgustiku](#) töös.

Fookusteemad

Kliimamuutused

Pöörasime suurt tähelepanu kliimamõtjude hindamise teemale ACF rahastatud projektis „[kliimamõtjude arvestamine keskkonnamõtjude hindamises](#)“. Projekti partneriks on Eesti Roheline Liikumine ning sisueksperdina kaasasime algselt Kaja Petersoni (SEI Tallinn), alates kevadest Kaie Kriiska (Inseneribüroo Steiger). Projekti käigus on valmimas juhis kliimamõtjude hindamise kohta, pakkusime vabaühendustele õigusnõu, korraldasime koolitusi vabaühendustele ja kohalikele omavalitsustele ning Arvamusfestivali raames toimus arutelu „[Kliimakriis on käes, kas julgeme otsustada?!](#)“.

Viisime ellu [väikeprojekti noortele kliima ja õiguse](#) teemal. Sihtrühmaks olid gümnaasiumiõpilased ja bakalaureusetudengid. Viisime läbi kolm koolitust ja Kliimapeatuse nimelise lõpuürituse, kus noored said tutvuda tegutsevate vabaühendustega ning valmisid ka [abimaterjalid](#).

Tegime algust uue **DACE projektiga** kliimamõtjude kohanemise ja inimeste kliimaõiguste teemal. Tegemist on rahvusvahelise projektiga, mida viime ellu koostöös parteritega Justice and Environment võrgustikust.

Koostasime ELFi tellimusel Eesti **kliimaseaduse perspektiivikuse analüüsi**, milles põhijäreldusena on Eestis kliimaalane regulatsioon hetkel puudulik ning mõjukama kliimapoliitika jaoks on vaja Eestis sarnaselt paljudele teistele Euroopa riikidele töötada välja kliimaseadus. Analüüs avalikustati lõplikul kujul 2023. a jaanuaris.

KÕKi juristid esindasid jätkuvalt MTÜd Loodusvõlu (Eesti kliimanoored, Fridays for Future liikumine) [kohtuvaidluses](#) Enefit õlitehase ehitusloa tühistamiseks, mis on Eesti esimene kliimaargumentidel põhinev kohtuasi. 2022. a juunis leidis ringkonnakohus sarnaselt halduskohtuga, et MTÜ Loodusvõlu kaebust ei ole põhjust rahuldada, samuti tühistas ringkonnakohus esialgse õiguskaitse määruse, võimaldades õlitehase ehitusel jätkuda. KÕKi juristide abiga esitas MTÜ Loodusvõlu kassatsioonikaebuse Riigikohtusse ning Riigikohus võttis 2022. a novembris kassatsioonikaebuse menetlusse.

Valik meediakajastusi:

- [Seaduse nimel - peatuge](#), Levila 6.2022
- [Tarmo Treimann: Eesti tee kliimaneutraalsuseni nõuab kiiremaid otsuseid](#), ERR 23.09.2022
- [Eesti otsustes on kliimamuutus taustamüra. Noortes tekitab see ärevust, sest riskitakse nende tulevikuga](#), Delfi Roheportaal, 02.08.2022
- [Keskkonnakaitsjad: Eesti vajab tugevat kliimaseadust](#), ERR, 19.01.2023.

Maapõu

Panustasime valdkonna huvikaitsetegevustesse – KÕKi esindaja osales EKO esindajana keskkonnavaldkonna arengukava (KEVAD) maavarade tööühma, Harju maakonna maavarade teemaplaneeringu juhtrühma ning Keskkonnaameti keskkonnakasutuse kliendinõukoja töös ning esitasime sinna nii KÕKi strateegiast lähtuvaid kui ka keskkonnaühenduste üldisemaid seisukohti.

KÕK tegi koostööd Riigikontrolliga, kes koostas [auditi](#) ehitusmaavarade varustuskindluse ja kogukondade kaasamise teemal. KÕK andis Riigikontrollile teemakohase sisendi ning vahendas kogukondade esindajate kontakte, kes on realselt kokku puutunud ehitusmaavarade kaevanduste plaanamise ja rajamisega oma elukoha lähedusse

2022. aastal oli jätkuvalt mitmeid maapõue teemalisi õigusnõustamisi tasulise teenuse raames, kus pakkusime abi nii kohalikele omavalitsustele, vabaihendustele kui ka kaevandamise mõjudest puudutatud elanikele.

Kajastasime valdkonda puudutavaid uudiseid ka KÕKi uudiskirjas.

Looduskaitse läbi keskkonnamõju hindamise

Lõpule sai viidud Natura-teemaline LIFE-projekt (NaturallyEst) koostöös Eestimaa Looduse Fondiga (ELF). Projekti tuumaks oli lahenduste leidmine konfliktidele, mis tekivad seoses Natura 2000 võrgustiku kaitsega. 2022. aastal valmisid [juhtumianalüüsid ja õiguslik ülevaade](#) Natura 2000 võrgustiku kaitset käsitlevatest küsimustest.

Samuti puudutab otseselt keskkonnamõju hindamist Euroopa Komisjoni algatatud rikkumismenetlus Natura hindamise teemadel. Keskkonnaministeriumis koostati keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanjuhtimissüsteemi seaduse ja looduskaitse seaduse muutmise eelnõu, mille kohaselt soovitakse Natura hindamine viia eraldiseisvaks protsessiks. Koostasime selle kohta [kriitilise arvamuse](#), kuna eelnõus oli sisulisi puudusi ning keskkonnaühenduste kaasamine seaduse ettevalmistamisse oli väga kesine.

Keskkonnaameti tellimusel valmis [õiguslik analüüs](#) selle kohta, kuidas on Vabariigi Valitsuse korraldus Natura erandi tegemise jaoks Keskkonnaametile järgmiseks kohustuslik (Linnamäe paisutuse näitel).

Valik meediakajastusi:

[Mulksuvate mülgaste saladused tuuakse lagedale](#), *Postimees*, 2.02.2022

[Tüli Natura metsade ümber. Erametsaliit: "Meile valetati!". Rainer Vakra: "Ei valetatud!"](#), *Maaleht*, 10.02.2022

Mets

Koostöös välispartnerite ja ELFi metsaekspertidega valmis augustis 2022 [ekspert hinnang](#) Metsanduse arengukava 2030 eelnõu vastavuse kohta säästva arengu õiguslikele kohustustele. Õigusliku poole koostasid KÕKi juristid, peamiselt Kärt Vaarmari. Samuti toetas KÕK keskkonnaühendusi ekspert hinnangu järelduste selgitamisel otsustajatele, sh kohtumistel keskkonnaministriga ja MAK juhtkoga. Usume, et ekspert hinnang mängis oma rolli ka selles, et keskkonnaminister Madis Kallas viis MAKi eelnõusse sisse kliima- ja elurikkuse seisukohalt positiivseid muudatusi.

Keskkonnaorganisatsiooni Päästame Eesti Metsad MTÜ tellimusel valmis [õiguslik analüüs](#) RMK uuendusraie kohustuste kohta, milles järeldatakse, et ehkki RMK on praktikas nt kõrgendatud avaliku huviga aladel (KAH-aladel) metsatöid kavandades sellisele kohustusele viidanud, siis tegelikkuses RMK-l sellist õiguslikku kohustust ei ole ning kogukondade ettepanekud KAH-aladel raie tegematajätmiseks või muude raieviiside, nt püsimeetsanduse kasutamiseks on põhjendamatult tagasi lükatud.

KÕKi jurist Kaarel Relve osales välise ekspertiin ELFi projektis „Metsaotsused kaasavaks ja läbipaistvaks!“. Projekti üheks oluliseks tulemiks oli Kaarel Relve kaasabil valminud analüüs [„RMK roll ja kohustused metsakasutuse otsuste tegemisel“](#), milles tuuakse välja, et RMK-l kui riigiasutusel on peale tuluteenimise olulised avalikud ülesanded ka riigimetsa avaliku funktsiooni tagamisel ja loodusväärtuste kaitsmisel, ning et RMK peab oma metsakasutuste otsuste tegemisel neid huve kaaluma ja otsuseid selgemini põhjendama.

Tasulise teenuse raames oleme esindanud erinevaid keskkonnaühendusi ning ka kodanikke raiateatiste vaidlustamisel, enamjaolt looduskaitsealustel põhjustel või KAH-alasid puudutavates kaasustes.

Valik meediakajastusi:

[Ekspertid: valmiv metsanduse arengukava on õigusvastane, raiemahtu oleks vaja oluliselt vähendada](#), Delfi roheportaal, 12.08.2022.

[Lageraiest pääsu pole. Kodumetsa kaitsmine töötab veelgi keerukamaks muutuda](#), Delfi roheportaal, 28.06.2022.

[Seadus ei kohusta RMK-d uuendusraieid tegema](#), Bioneer, 28.04.2022.

Olulisimad plaanid 2023. aastaks

2023. aasta plaanid lähtuvad eelkõige KÕKi [strateegiast](#) ja aastasest tegevusplaanist. Aastateks 2022-2023 saime EMP ja Norra toetuste Aktiivsete Kodanike Fondi taotlusvoorst tegevustoetuse oma strateegiast tulenevate huvikaitsealuste eesmärkide elluviimiseks. Samuti on oluline meie eesmärkide saavutamiseks leida alates 2024. aastaks täiendavaid rahalisi vahendeid viimaks ellu projekte meie fookusteemadel.

Keskkonnaõiguse alase info levitamine

KÕK jätkab 2023. a **regulaarse uudiskirja** väljaandmist – töötasime välja sellele uue, mitmel erineval allikal põhineva rahastusmodeli, 2023 plaanime uudiskirja anda välja kord kvartalis.

Õigusabi

Keskkonnavalitsuse õiguste tagamiseks plaanime **jätkata mõistliku hinnaga õigusabi andmist** kohalikele kogukondadele ja keskkonnaorganisatsioonidele strateegilistes küsimustes.

Kliimamuutuste pidurdamine ja kohanemine

- Oleme suuremasse fookusesse võtmas kliimamuutustega kohanemise teemat.
- Osaleme kliimavõrgustiku tegevustes ning olulistest huvikaitseprotsessides (strateegilised arengukavad, seaduseelnõud jms).
- Soovime panustada kliimaseaduse koostamise protsessi, et Eesti saaks piisavalt kvaliteetse ja ambitsioonika kliimaseaduse.
- Lahenduse peaks saama Enefit õlitehase ehitusloa kohtuvaidlus ning silma tuleb peal hoida õlitehase keskkonnakompleksloa keskkonnamõju hindamise ja väljastamise arengutel.

Maapõu

- Jätkame õigusabi pakkumist ning huvikaitsealast tegevust valdkonna olulise mõjuga tegevustes (KEVAD, teemaplaneeringud, maapõueseaduse muutmise jne).
- Teeme koostööd teiste keskkonnaühendustega ja kaevandustest puudutatud kogukondadega.
- Soovime uurida lähemalt võimalust rakendada kohaliku kasu mudelit ehitusmaavarade kaevanduste puhul.

- Hoiaime silma peal arengutel seoses võimaliku fosforiidi kaevandamisega.

Mets

- KÕKi laiemaks sihiks on jõuda selleni, et metsakasutuse otsuste tegemisel, sh raielubade andmisel oleks otsustusprotsess läbipaistev, avalikkus tõhusalt kaasatud ning keskkonnamõjud asjakohasel tasandil hinnatud.
- Hoiaime silma peal metsanduse arengukava valmimise protsessil ning ning valdkonnaga seotud õigusloomel ja strateegilistel dokumentidel osas, mis puudutab keskkonnainfo kättesaadavust, avalikkuse kaasamist ja raietingimusi ning -mahtu.
- Jätkame metsa teemadel õigusabi andmist, eelistades strateegiliselt olulisi juhtumeid ning panustades valdkonna kohtupraktika väljakujunemisse.

Looduskaitse läbi keskkonnamõju hindamise

- Hoiaime endiselt silma peal ja nõustame vajadusel Keskkonnaühenduste Koda seoses algatatud rikkumismenetlusega Natura aladel ning selle menetlusega seotud õigusloome muudatustel.
- Soovime panustada õigusliku vaate kujunemisse kuivendustemadel.

Keskkonnavalased õigused

Hoiaime silma peal õigusloomel, mis puudutab Aarhusi konventsiooni nõuete täitmist (sh kaasamist kaevandusi ja metsa puudutavate otsuste tegemisse).

Organisatsiooni arendamine

- Käsitleme meeskonna sisemiste strateegiliste eesmärkide ja sisemiste väärtuste teemat, kaardistame sellest vaatest ühingu arengukohad;
- Uuendame KÕKi kodulehte;
- Otsime võimalusi meeskonna kasvatamiseks.

Ramatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2022	31.12.2021	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	53 449	23 879	
Nõuded ja ettemaksud	2 583	16 529	2
Kokku käibevarad	56 032	40 408	
Kokku varad	56 032	40 408	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	0	16 000	
Võlad ja ettemaksud	18 730	19 624	4
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	29 679	4 636	6
Kokku lühiajalised kohustised	48 409	40 260	
Kokku kohustised	48 409	40 260	
Netovara			
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	735	735	
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	-587	-4 543	
Aruandeaasta tulem	7 475	3 956	
Kokku netovara	7 623	148	
Kokku kohustised ja netovara	56 032	40 408	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2022	2021	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	86 709	75 243	7
Tulu ettevõtlusest	64 215	65 921	
Muud tulud	42	0	
Kokku tulud	150 966	141 164	
Kulud			
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-11 046	-8 142	8
Mitmesugused tegevuskulud	-10 672	-10 740	9
Tööjõukulud	-120 868	-118 072	10
Kokku kulud	-142 586	-136 954	
Põhitegevuse tulem	8 380	4 210	
Intressikulud	-905	-254	
Aruandeaasta tulem	7 475	3 956	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2022	2021
Rahavood põhitegevusest		
Põhitegevuse tulem	8 380	4 210
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	13 946	-2 804
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	24 149	-11 435
Kokku rahavood põhitegevusest	46 475	-10 029
Rahavood investeerimistegevusest		
Antud laenud	0	2 400
Antud laenude tagasimaksud	0	-2 400
Kokku rahavood investeerimistegevusest	0	0
Rahavood finantseerimistegevusest		
Saadud laenud	0	16 000
Saadud laenude tagasimaksud	-16 000	0
Makstud intressid	-905	-254
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-16 905	15 746
Kokku rahavood	29 570	5 717
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	23 879	18 162
Raha ja raha ekvivalentide muutus	29 570	5 717
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	53 449	23 879

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

			Kokku netovara
	Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	Akumuleeritud tulem	
31.12.2020	735	-4 543	-3 808
Aruandeaasta tulem		3 956	3 956
31.12.2021	735	-587	148
Aruandeaasta tulem		7 475	7 475
31.12.2022	735	6 888	7 623

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

SA Keskkonnaõiguse Keskuse raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Finantsaruandluse standardi põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Raha

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse bilansis raha kirjel ja rahavoogude aruandes arvelduskontode jääke.

Nõuded ja ettemaksud

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse ettevõtte tavapärase tegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus vajadusel tehtavad allahindlused).

Individaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi, lähtudes eeldatavasti tulevikus laekuvate summade nüüdisväärtusest. Selliste nõuete puhul, mis ei ole individaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, hinnatakse väärtuse langust kogumina arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisena.

Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad hankijatele, võetud laenud, viitvõlad, väljastatud võlakirjad ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustised) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (v.a edasimüügi eesmärgil soetatud finantskohustised ning negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumendid, mida kajastatakse nende õiglasest väärtusest).

Lühiajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustisi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadud tasu õiglasest väärtusest (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustistelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või ettevõtte pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva. Laenukohustisi, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast, kuid mis refinantseeritakse pikaajaliseks pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist, kajastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustisi, mida laenuandjal oli õigus bilansipäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumise tõttu.

Annetused ja toetused

Annetuste ja toetuste kajastamisel on lähtutud RTJ 12st.

Tegevuse sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna siis, kui:

- (a) sihtfinantseerimise laekumine on praktiliselt kindel; ja
- (b) sihtfinantseerimisega seotud sisulised tingimused on täidetud.

Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajastatakse bilansis kohustusena. Vastavat kohustust kajastatakse bilansis lühi- või pikaajalisena olenevalt sellest, millal toimub sihtfinantseerimisega kaasnevate tingimuste täitmine.

Toetused, mida saadakse eelmistel perioodidel tekkinud kulude eest või millega ei kaasne täiendavaid tulevikku suunatud tingimusi, kajastatakse tuluna perioodis, millal toetus laekus.

Tulud

Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamise järel või juhul kui teenus osutatakse pikema ajaperioodi jooksul, siis lähtudes valmidusastme meetodist. Teenuse osutamisest saadavad tulud kajastatakse tekkepõhiselt proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamise kaasnevad kulutused tulude ja kulude vastavuse printsiibist lähtudes.

Kulud

Kulud on kajastatud tekkepõhiselt, tulude ja kulude vastavuse printsiibist lähtudes.

Seotud osapooled

SA Keskkonnaõiguse Keskus aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks asutajaid, tegev- ja kõrgemat juhtkonda ning eespool loetletud isikute lähisugulasi ja nendega seotud ettevõtteid.

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil.

Lisa 2 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2022	12 kuu jooksul
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	46	46
Sihtfinantseerimise nõuded	2 537	2 537
Kokku nõuded ja ettemaksed	2 583	2 583
	31.12.2021	12 kuu jooksul
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	53	53
Laenuõuded	2 400	2 400
Sihtfinantseerimise nõuded	14 076	14 076
Kokku nõuded ja ettemaksed	16 529	16 529

Lisa 3 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2022		31.12.2021	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks		211		542
Üksikisiku tulumaks		2 788		2 438
Erisoodustuse tulumaks		57		11
Sotsiaalmaks		5 083		4 786
Kohustuslik kogumispension		302		246
Töötuskindlustusmaksed		363		346
Ettemaksukonto jääk	46		53	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	46	8 804	53	8 369

Lisa 4 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2022	12 kuu jooksul
Võlad tarnijatele	277	277
Võlad töövõtjatele	9 649	9 649
Maksuvõlad	8 804	8 804
Kokku võlad ja ettemaksed	18 730	18 730
	31.12.2021	12 kuu jooksul
Võlad tarnijatele	171	171
Võlad töövõtjatele	11 084	11 084
Maksuvõlad	8 369	8 369
Kokku võlad ja ettemaksed	19 624	19 624

Lisa 5 Võlad töövõtjatele

(eurodes)

	31.12.2022	31.12.2021
Töötasude kohustis	4 977	6 162
Puhkusetasude kohustis	4 672	4 922
Kokku võlad töövõtjatele	9 649	11 084

Lisa 6 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

	31.12.2020		Laekunud	Tagasi makstud	Kajastatud tulemiaruanDES	31.12.2021	
	Nõuded	Kohustised				Nõuded	Kohustised
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks							
Euroopa Liit LIFE Naturally EST-LIFE	0	0	7 823	0	-19 153	11 330	0
Euroopa Liit LIFE J&E LIFE+	0	0	12 000	-6 000	-6 000	0	0
Euroopa Liit LIFE EARL A2J	4 211	0	4 211	0	0	0	0
EKO Sihtkapital	800	0	4 100	0	-3 300	0	0
European Climate Initiative EUKI	6 269	0	6 269	0	0	0	0
Active Citizen Foundation	0	8 840	40 435	-7 776	-39 309	2 446	4 636
Kodanikuühiskonna Sihtkapital	0	0	6 700	0	-7 000	300	0
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	11 280	8 840	81 538	-13 776	-74 762	14 076	4 636
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	11 280	8 840	81 538	-13 776	-74 762	14 076	4 636
	31.12.2021		Laekunud	Tagasi makstud	Kajastatud tulemiaruanDES	31.12.2022	
	Nõuded	Kohustised				Nõuded	Kohustised
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks							
Euroopa Liit LIFE Naturally EST-LIFE	11 330	0	16 185	0	4 854		
Active Citizen Foundation	2 446	4 636	76 238	0	66 747	87	6 799
Kodanikuühiskonna Sihtkapital	300	0	5 771	0	0	0	5 471
EKO Sihtkapital	0	0	2 920	0	3 650	730	0
Mondo	0	0	7 075	0	8 796	1 721	0
DACE	0	0	18 236	0	827	0	17 409
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	14 076	4 636	126 425	0	84 874	2 538	29 679
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	14 076	4 636	126 425	0	84 874	2 538	29 679

Lisa 7 Annetused ja toetused

(eurodes)

	2022	2021
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	84 873	74 763
Mittesihtotstarbelised annetused ja toetused	1 836	480
Kokku annetused ja toetused	86 709	75 243

Lisa 8 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud (eurodes)

	2022	2021
Lähetuskulud	976	448
Ekspertiisid, sisseostetud teenused	5 304	5 500
IT teenused, kodulehekülg, reklaam	298	34
Koolituste, seminaride korraldamine	4 468	2 010
Tükised		
Liikmemaksud	0	150
Kokku sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	11 046	8 142

Lisa 9 Mitmesugused tegevuskulud (eurodes)

	2022	2021
Üür ja rent	4 058	4 780
Mitmesugused bürookulud	238	945
Raamatupidamisteenused, audit	2 720	2 598
Kodulehekülg, ITteenused, reklaam	1 085	829
Liikmemaksud	570	400
Koolituste korraldamine, seminarid, üritused	1 005	272
Terviseedendus, töötervishoid	996	916
Kokku mitmesugused tegevuskulud	10 672	10 740

Lisa 10 Tööjõukulud (eurodes)

	2022	2021
Palgakulu	90 341	88 563
Sotsiaalmaksud	30 527	29 508
Kokku tööjõukulud	120 868	118 071
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	68 171	67 894
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	4	4

Lisa 11 Seotud osapooled (eurodes)

MÜÜDUD	2022	2021
	Teenused	Teenused
Asutajad ja liikmed	21 708	3 926
Kokku müüdüd	21 708	3 926

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused	2022	2021
Arvestatud tasu	26 119	23 940